WIKIPEDIA

Kpellen kieli

Kpelle[1] on Liberiassa ja Guineassa asuvan kpelle-kansan puhuma mandelainen kieli. Sillä on noin 1 220 000 puhujaa[2].

Kpelle	
Tiedot	
Alue	Liberia, Guinea
Virallinen kieli	Guinean kansalliskieli
Puhujia	1 220 000
Kirjaimisto	latinalainen
Kielitieteellinen luokitus	
Kielikunta	nigeriläis-kongolaiset kielet
Kieliryhmä	mandelaiset kielet
ISO 639-3	kpe (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=kpe)
	Ohje

Kpelle on Liberian suurin ja Guinean neljänneksi suurin kieli[3]. Sen puhujia on Liberiassa arviolta 760 000[4] ja Guinean Nzérékorén alueella noin 460 000 (vuonna 2012)[5].

Kpelle kuuluu mandekielten länsihaaran lounaisryhmään. Sen lähimmät sukukielet ovat bandi, loma, loko, mende ja zialo. Kpellen murteet muodostavat jatkumon, joka voidaan jakaa pohjoiseen ja eteläiseen ryhmään.[3] Ethnologue pitää niitä erillisinä kielinä[2].

Liberialaisen Sanoyien kylän päällikkö Gbili loi 1930-luvulla kpellen tavukirjoituksen, jota käytettiin 1940-luvulle saakka. Se on sittemmin lähes kokonaan unohtunut.[6]

Kpellellä on kaksi latinalaiseen kirjaimistoon perustuvaa kirjakieltä, joista liberialainen perustuu nyawokolen murteeseen ja guinealainen keskimurteeseen. Guineassa kpelle toimi muiden kansalliskielten tavoin kouluopetuksen välineenä vuosina 1968–1984. Nykyään kirjakieliä käytetään lähinnä kristillisessä toiminnassa.[7]

Guineassa monet kpellet puhuvat myös maninkaa. Koulusivistystä saaneet osaavat Liberiassa englantia ja Guineassa ranskaa.[3]

Lähteet

- *Jazyki mira: jazyki mande*. Sankt-Peterburg: Nestor-Istorija, 2017. ISBN 978-5-4469-0824-0.

Viitteet

1. Suositukset: Kielten nimiä suomeksi (http://kotoistus.fi/suositukset) *Kotoistus.fi*. Viitattu 15.10.2014.
2. Kpelle (https://www.ethnologue.com/language/kpe) *Ethnologue*. Viitattu 25.10.2019.
3. Jazyki mira, s. 284.
4. Kpelle, Liberia (https://www.ethnologue.com/language/xpe) *Ethnologue*. Viitattu 25.10.2019.
5. Kpelle, Guinea (https://www.ethnologue.com/language/gkp) *Ethnologue*. Viitattu 25.10.2019.
6. Jazyki mira, s. 285.
7. Jazyki mira, s. 284–285.